

Tilsyn med eksamen

Veiledningsamling 27. mars 2025

Sissel Endung Berger, seniorrådgiver

Vibeke Norheim Holm, seniorrådgiver

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Innhold

1. Planlagte tilsyn med fylkeskommunene
2. Hendelsesbasert tilsyn med Drammen kommune
3. Andre tilsynsaktiviteter
 1. Oppfølging av Oslo
 2. Klage på eksamenskarakteren Akershus og Buskerud
4. Hva kan andre lære av tilsynene?

Ansvar for eksamen

Kommunen og fylkeskommunen har ansvaret for å gjennomføre alle eksamenar og for å trekkje ut elevar til eksamen, jf. § 9-26, tredje ledd, første punktum

Kommunen og fylkeskommunen må sørge for at det er rett elev eller privatist som møter til eksamen, jf. § 9-26 tredje ledd, tredje punktum

Kommunen og fylkeskommunen har ansvaret for å gi elevane informasjon om eksamen og om kva det blir lagt vekt på i vurderinga. Dei har dessutan ansvaret for at privatistane får tilgang til slik informasjon, jf. § 9-26 fjerde ledd.

Internkontroll

§ 25-1. *Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen*

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Planlagt tilsyn på eksamen på oppdrag fra Udir

Tildelingsbrev 2024

Statsforvalteren skal rette særlig oppmerksomhet mot fylkeskommunens ansvar for å gjennomføre eksamen. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet et tilsynsopplegg for fylkeskommunens ansvar for å gjennomføre eksamen. Dette skal som hovedregel brukes, med mindre statsforvalterens risikovurdering tilsier at et annet virkemiddel er mer hensiktsmessig.

Risiko- og sårbarhetsanalyse

- Oppløsning av Viken og oppstart av nye fylkeskommuner krever revidering av internkontroll
- Landets største kommune krever god internkontroll
- Svært mange annulleringsvedtak
 - Mangelfulle tekniske løsninger; problemer med pålogging, digitale hjelpemidler og/eller lokale nettverk.
 - Mangelfulle reserveløsninger og mange kandidater fikk ikke utvidet tid.
 - Mangelfull tilrettelegging for kandidater
- Mangelfull internkontroll? Det vil si mangelfulle rutiner for gjennomføring av eksamen og kontroll med gjennomføringen av eksamen?

Tema for tilsynet på eksamensområdet

Foto: Stock

Sikrer fylkeskommunen at:

- skolen *melder til eksamen* alle elever som tar del i opplæringen i de fagene som blir avsluttet med eksamen
- kandidatene får *tilgang til nødvendige hjelpemidler* (Akershus og Østfold)
- kandidatene får *nødvendige tilpasninger* under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen (Oslo og Buskerud)

Ingen brudd på regelverket i Oslo

- Gjennomfører risikovurdering – sannsynlighet for at lover og forskrifter følges og hvilke konsekvenser brudd kan få.
- Skriftlige rutiner, prosedyrer og andre tiltak som sørger for at kandidaten får nødvendige tilpasninger underveis på eksamen.
- Avdekker avvik og risiko for avvik og følger opp disse.
- Evaluerer skriftlige rutiner, prosedyrer og andre tiltak samt forbedrer disse ved behov slik at kandidatene får nødvendig tilpasning underveis på eksamen.

Brudd i foreløpig rapport – Østfold, Buskerud og Akershus

- **Alle:** De ulike nivåene er kjent med sine oppgaver ved gjennomføring av eksamen.
- **Alle:** Manglet systematisk risiko- og sårbarhetsanalyse på sentralt nivå.
- **Østfold og Akershus:** Noen rutiner og prosedyrer på plass, men ikke nødvendige rutiner som omhandler situasjoner der det oppstår problemer med digitale hjelpemidler under eksamen.
- **Buskerud:** Noen rutiner og prosedyrer på plass, men ikke nødvendige rutiner som omhandler *nødvendige tilpasninger* under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen
- **Østfold og Akershus:** Ikke egnede tiltak for å sikre at elevene fikk tilgang til digitale hjelpemidler under eksamen.
- **Buskerud:** Ikke egnede tiltak for å sikre at elevene fikk nødvendige tilpasninger under eksamen.
- **Alle:** Avdekker avvik når skolen melder fra, men har ikke egnet reserveløsning på eksamensdagen.
- **Alle:** Har arenaer og skjema for å evaluere og forbedre, men vanskelig å se hvordan informasjonen ble brukt til å revidere og forbedre tiltakene

Ingen brudd i endelig tilsynsrapport

- Utarbeidet risikovurderinger.
- Flere nye rutiner for fylkeskommunene og skolene for gjennomføring av eksamen.
- Gjennomført en rekke risikoreduserende tiltak for å sikre at kandidatene får tilgang til digitale hjelpemidler og for å sikre at elevene ikke får tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler.
- Gjennomført en rekke risikoreduserende tiltak for å sikre at kandidatene *nødvendige tilpasninger* under eksamen
- De nye rutinene er gjort kjent og satt i verk i forkant av sentralt gitt eksamen våren 2024.
- Vi vurderer derfor at det nå er sannsynliggjort at fylkeskommunen sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen.

Hendelsesbasert tilsyn - Drammen kommune

Bakgrunn

Informasjon om at elever har hatt tilgang til åpent nett under eksamen i engelsk våren 2024.

Ros

Risiko for at elever har hatt tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler under eksamen.

Tema for tilsynet

Sikrer skoleeier at alle sentralt gitte eksamener blir gjennomført i tråd med regelverket og læreplanene i de ulike fagene:

- herunder at kandidatene ikke får tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler.

Funn

Statsforvalteren har inntrykk av:

- at kommunen har skriftlige rutiner og prosedyrer som omhandler digitale hjelpemidler til eksamen og at skolene er gjort kjent med disse rutinene.

Statsforvalterenes vurdering:

- at det ikke er sannsynliggjort at skolene i praksis har fulgt skoleeiers instruks om stikkprøver under eksamensgjennomføringen. Kommunen har dermed ikke i tilstrekkelig grad sikret at rutiner og prosedyrer for stikkprøver under eksamen er tatt i bruk av skolene.

Pålegg om retting:
Statsforvalteren vedtar med hjemmel i kommuneloven § 30-4 følgende pålegg om retting:

Drammen kommune må sikre at kandidatene ikke får tilgang til ikke tillatte hjelpemidler under eksamen

Tilsyn avsluttet

Foto:

- Kommunen skal bytte til ny teknisk løsning for gjennomføring av eksamen våren 2025. Denne beskrives som en sikrere løsning enn den som ble benyttet våren 2024.
- Kommunen vil ha større fokus på systematikk og testrutiner under prøveeksamen
- Kommunen har utarbeidet nye rutiner, som viser:
 - Ansvarsfordeling mellom skoleeier, IKT og ekstern leverandør
 - At det er eksamensansvarlig på skolen som har ansvar for opplæring av eksamensvaktene
 - At det er informasjon om hvordan vaktene skal sjekke nettilgangen under eksamen og hvordan de skal gjennomføre kontrollen
 - Hvem vaktene skal kontakte under eksamen om det oppstår problemer med PC
 - Hva skolen må gjøre dersom det skulle oppstå feil/avvik under eksamensgjennomføringen (flytskjema)

Andre tilsynsaktiviteter

Statsforvalteren ber om **redegjørelse** på bakgrunn av informasjon etter sentralt gitt skriftlig eksamen i videregående, og behandling av klage på eksamenskarakter

- Oslo kommune
 - Problemer med bruk av Mac under eksamensgjennomføringen ved en skole.
- Buskerud og Akershus fylkeskommune
 - Skoler har ikke registrert klage på eksamenskarakter, innen fristen for dette.
- Akershus fylkeskommune
 - Flere kandidater har ikke fått behandlet klagen sin på eksamenskarakter.

Oslo kommune

Foto:

Bakgrunn

- Flere elever fikk annullert sin eksamenskarakter på skriftlig sentralt gitt eksamen på grunn av problemer med Mac.

Ros

- Risiko for at kandidatene ikke får hjelp og veiledning når uforutsette hendelser oppstår og at dette ikke blir dokumentert for den enkelte kandidat under gjennomføring av eksamen.

Funn

- Kunne ikke forutse utfordringene med MAC.
- Tatt i bruk et nytt verktøy for å administrere Mac i Oslo skolen – hindre oppdateringer av programvare i eksamensperioden.
- Beskriver og dokumenterer egne rutiner for hjelp og veiledning under eksamen.
- Skolen har ført logg over alle hendelser og løsninger under eksamen våren 2024.
- I fremtidige eksamensmøter med skolene vil Utdanningsetaten ha ytterligere fokus på logg, daglig oppsummering av logg og kjente utfordringer, slik at disse blir tydeliggjort.

Til søknad om annullering av eksamenskarakter:

- Informasjon om hvordan Utdanningsetaten og skolen skisserte løsninger og kommuniserte alternativer for kandidatene med Mac problemer, samt beredskap og bemanning som ble satt inn på skolen, burde vært kommunisert tydeligere til UDIR

Avslutning av saken

Statsforvalterens inntrykk er at:

- Utdanningsetatens rutiner er i tråd med regelverket.
- Utdanningsetaten og skolen følger rutinene i praksis.
- Utdanningsetaten og skolen vil sørge for at dokumentasjon i forbindelse med annulleringssøknader vil bli mer tydeligere og individbasert.

Buskerud og Akershus fylkeskommune

Bakgrunn

Statsforvalteren har informasjon om at skoler ikke har overholdt frist for å registrere klager på eksamenskarakter i PAS, innen fristen for dette, selv om elevene har klaget innen gjeldende frist.

Ros

Når ikke skolene overholder frister, er det en risiko for at elever som har klaget på karakter ved eksamen, ikke får behandlet klage på eksamenskarakter, innen fristen for dette.

Avslutning av saken

Buskerud

- Synkronisering av PAS med det skoleadministrative systemet VIS, omfatter ikke klager.
- Informasjon om at klager må registreres direkte i PAS, er blitt oppdatert i opplæringsmateriellet til VISMA.
- Sikre at dette ikke skjer igjen ved at skolene oppdaterer rutinene sine, slik at det blir kontrollert at registrerte klager i VIS stemmer med antall registrerte klager i PAS.

Akershus

- Den tekniske løsningen i (VISMA InSchool), for å registrere klager i Privatisportalen fungerte ikke slik den skulle.
- Fylkeskommunen tok umiddelbart kontakt med leverandøren av systemet, men dette kunne ikke endres.
- Funksjonaliteten i Privatistportalen for registrering av klage på eksamenskarakter skal bli endret, slik at problemet med at klageknappen blir borte før fristen for å klage på eksamenskarakter ikke oppstår på nytt.

Akershus fylkeskommune

Bakgrunn

En kandidat tar kontakt med Statsforvalteren og etterlyser svar på klage på eksamenskarakter. Det blir oppdaget at 12 klager ikke har blitt registrert i PAS, innen fristen for dette og at kandidatene ikke har fått behandlet sin klage på eksamenskarakter.

Ros

Kandidater som har klaget på eksamenskarakter innen fristen for dette har ikke fått behandlet klagen sin, innen forventet behandlingsfrist.

Avslutning av saken

- Skolen har ikke funnet årsaken til at klagen ikke var registrert i PAS.
- Informasjon gitt til skolen: kandidatene klager på skriftlig eksamen i VIS, at denne synes for skolen som en søknad, og at skolen fortsatt må registrere klagen i PAS.
- Skolens rutine knyttet til funksjonalitet i VIS er endret, og vil gjelde fra gjennomføring av eksamen høst 2024:
 - en annen medarbeider gjør en kontroll av at alle klager blir manuelt registrert i PAS.
 - skolen må holde en klar oversikt over klager som er registrert i VIS og PAS, og at antallet i de to systemene stemmer overens.
 - fylkeskommunen vil følge enda tettere opp med kunngjøringer ut til skolene i perioden rett før klagefristene utløper.

Hva kan andre lære av tilsynene?

- Statsforvalteren følger med på annulleringsvedtakene, media og informasjon fra publikum
- Hvilken internkontroll har kommunene/skolene på eksamensfeltet?
 - ROS-vurdering?
 - Rutiner og prosedyrer?
 - Oppfølging av avvik?
 - Evaluering, utbedring og iverksetting av egnede tiltak?
- Er det digitale systemet for kommunene? Har dere en backup om noe uventet skjer under eksamen? Har dere reserveløsninger?
- Hvordan fanger skolene opp og dokumenterer henvendelser fra kandidaten under eksamen og hva som er gjort for å hjelpe kandidaten?

Takk for oss!

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Facebook [sfos.no](https://www.facebook.com/sfos.no)

Nettside statsforvalteren.no/os